Sisäministeriö

Poliisiosasto

Poliisitarkastaja Seppo Sivula

MUISTIO

10.11.2015

Eduskunta

Lakivaliokunta

lav@eduskunta.fi

HE 55/2015 VP; HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RIKOSLAIN 48 LUVUN MUUTTAMISEKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

RL 48:1 § Ympäristön turmeleminen

Sisäministeriö kannattaa säädöksen luettavuuden parantamiseksi esitettyjä muutoksia, mutta yhtyy valmisteluvaiheessa ja eriävissä mielipiteissä esitettyihin huomioihin siitä, että nykyinen rikosnimike, ympäristön turmeleminen, ei täysin vastaa säädöksen sisältöä. Tunnusmerkistön mukainen rikoksen täyttyminen ei edellytä ympäristön konkreettista turmeltumista, vaan jo turmeltumisen vaara riittää. Nimike on koettu vaikeaselkoiseksi ja jopa harhaanjohtavaksi niin viranomaisissa kuin kansalaistenkin keskuudessa.

RL 48:2 § Törkeä ympäristön turmeleminen

Sisäministeriö kannattaa esityksen perusteluissa esiin tuotua ajatusta siitä, että törkeässä tekomuodossa tulisi korostaa erityisen suuren taloudellisen hyödyn tavoittelemisen moitittavuutta. Suunnitelmalliset ja liiketoiminnassa tehdyt ympäristörikokset ovat kytköksissä talousrikollisuuteen, jossa väärinkäytöksillä pyritään saamaan yritykselle kilpailuetua muihin nähden. Epärehellisin keinoin hankittu kilpailuetu vääristää markkinoiden kilpailutilannetta ja hankaloittaa tai tekee jopa mahdottomaksi rehellisesti toimivien yritysten pärjätä samalla alalla.

Sisäministeriö kannattaa ehdotusta ympäristön turmeleminen -rikosnimikkeiden muuttamista sellaiseksi, että niistä ilmenee myös joko abstraktin tai konkreettisen vaaran aiheuttamisen rangaistavuus. Nimikkeet voisivat tällöin olla ympäristön vaarantaminen, törkeä ympäristön vaarantaminen tai tuottamuksellinen ympäristön vaarantaminen. Vaihtoehtoisesti nimikkeinä voitaisiin käyttää ympäristörikos, törkeä ympäristörikos tai tuottamuksellinen ympäristörikos.

RL 48:5a § Törkeä luonnonsuojelurikos

Luonnonsuojelurikoksesta ei ole säädetty törkeää tekomuotoa. Luonnonsuojelurikoksen perustunnusmerkistön enimmäisrangaistus, kaksi vuotta vankeutta, on matalampi kuin törkeissä talousrikoksissa, joista voidaan tuomita tyypillisesti enintään neljä vuotta vankeutta. Yksittäiset poikkeuksellisen törkeät rikokset voivat käytännössä kohdistua useisiin lajeihin, osoittaa huomattavaa suunnitelmallisuutta, olla luonteeltaan kansainvälisiä tai rikosten motiivina voi olla huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelu.

Rikoslaissa ei tällä hetkellä oteta nimenomaisesti huomioon sitä, että luonnonsuojelurikos voi olla huomattavaa taloudellista hyötyä tuottavaa toimintaa tai erityisen suunnitelmallista. Törkeän tekomuodon mahdollistamat ankarammat rangaistukset voivat vaikuttaa erityisesti laskelmoitujen ja taloudellista hyötyvä tavoittelevien rikosten houkuttelevuuteen. Lisäksi rikosten tutkinnan tehostuminen törkeän tekomuodon rangaistusasteikon myötä käyttöön saatavilla uusilla pakkokeinoilla saattaa lisätä kiinnijäämisriskiä, millä on myös rikoksia ennalta ehkäisevä vaikutus.

Sisäministeriö pitää ehdotusta kannatettavana.

Poliisitarkastaja Seppo Sivula

Tiedoksi

Ministeri Orpo

Kansliapäällikkö Nerg

Erityisavustajat Kortelainen ja Valkonen

Johdon sihteerit Vihervirta, Sademies, Joensuu ja Landström

oikeus@intermin.fi